

Przestrzenie Przekładu 3 – międzynarodowa konferencja zorganizowana przez Instytut Filologii Wschodniosłowiańskiej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Sosnowiec, 26–27.10.2017 (sprawozdanie)

DOI: <http://dx.doi.org/10.12775/RP.2018.019>

W dniach 26–27 października 2017 roku w budynku Wydziału Filologicznego w Sosnowcu odbyła się konferencja *Przestrzenie Przekładu 3*, organizowana cyklicznie przez Instytut Filologii Wschodniosłowiańskiej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Do wzięcia udziału w obradach zaproszono filologów różnych specjalności, m.in. rusycystów, sławistów, anglistów, germanistów, romanistów. W Komitecie naukowym znalazły się dr hab. prof. UŚ Jolanta Lubocha-Kruglik i dr hab. Oksana Małyś. Zgodnie z założeniem Organizatorek, konferencja *Przestrzenie Przekładu* ma być okazją do spotkania traduktologów, którzy reprezentują różne ośrodki w kraju i za granicą. Niezaprzeczną zaletą konferencji jest duża ilość prelegentów oraz „szerokie ujęcie tematu”, odzwierciedlone w nazwie konferencji. Umożliwia ono zaprezentowanie różnorodnych wyników badań, pochodzących z odmiennych języków, specjalności, podejść metodologicznych, a także pozwala na interdyscyplinarne ujęcie tematu.

Dzięki szerokiej formule konferencji szansę na przedstawienie referatów mieli zarówno uczestnicy zajmujący się zagadnieniem przekładu z teoretycznego, jak i praktycznego punktu widzenia. Atutem konferencji było zaproszenie do udziału w obradach studentów (zwolnionych z opłaty konferencyjnej), którzy mieli szansę wygłoszenia swojego referatu, a tym samym zaprezentowania własnego punktu widzenia oraz skorzystania z rad i uwag specjalistów w dziedzinie traduktologii.

Obrady dotyczyły przekładu literackiego, nieliterackiego oraz dydaktyki tłumaczenia i odnosiły się do następujących bloków tematycznych: przekład – zagadnienia ogólne, przekład specjalistyczny, przekład ustny i audiowizualny, przekład artystyczny, tłumacz i jego dzieło, zjawiska gramatyczne w przekładzie, dydaktyka przekładu, studenci o przekładzie. Warto podkreślić, iż uczestnicy konferencji z zagranicy mieli możliwość wystąpienia online. Językami roboczymi konferencji były: język polski i język rosyjski.

W dniu 26 października 2017 roku obrady plenarne rozpoczął prof. zw. dr hab. Marian Kisiel z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, wygłaszając

referat pt. „Belladonna” *Nikołaja Gronskiego. O polskim przekładzie Kazimierza Andrzeja Jaworskiego*. Następnie prof. UP dr hab. Aurelia Kotkiewicz oraz dr Renata Niziołek (Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie) wystąpiły z referatem zatytułowanym *Biesy w Moskwie. O polskim i francuskim tłumaczeniu powieści „Mistrz i Małgorzata” Michaiła Bułhakowa*. Obrady plenarne zamknął referat dr hab. Moniki Płużyczki z Uniwersytetu Warszawskiego na temat *Eyetracking w badaniach procesu tłumaczenia. Parametry aktywności wzrokowej jako indykatory procesów mentalnych tłumacza*. Wystąpienia plenarne od razu wprowadziły słuchaczy w rozległą „przestrzeń przekładu”, poruszając zagadnienia tłumaczenia z języka rosyjskiego na język polski i język francuski oraz wskazując możliwość zastosowania takich technik jak okulografia w badaniach dotyczących procesów mentalnych tłumacza w procesie przekładu.

Po przerwie kawowej rozpoczęły się obrady w sekcjach. Jednocześnie w czterech salach przedstawiono łącznie szesnaście wystąpień sklasyfikowanych kolejno w sekcjach: przekład artystyczny, dydaktyka przekładu, przekład specjalistyczny oraz studenci o przekładzie. Obrady w sekcji poświęconej przekładowi artystycznemu prowadziła dr hab. prof. UP Aurelia Kotkiewicz. Swoje referaty przedstawili następujący prelegenci: dr hab. Joanna Warmuzińska-Rogóż (Uniwersytet Śląski w Katowicach), *Przyczynek do refleksji nad procesem wydawniczym dzieł literackich w tłumaczeniu na przykładzie quebeckich „Dzieci stamtąd” Arlette Cousture w polskim przekładzie*; prof. US Jolanta Lubocha-Kruglik, dr hab. Oksana Małyś (Uniwersytet Śląski w Katowicach), *O polskim przekładzie powieści „T” Wiktora Pielewina*; канд. фил. наук Сергей Сидоренко (Национальный авиационный университет, Киев), *Поликультурный мир романа Марии Матиос „Солодка Даруся” в оригинале и переводе* oraz w wystąpieniu online: канд. фил. наук Анастасия Уржа (Московский Государственный Университет им. М. В. Ломоносова) „...сказал он” или „...вздыхнул он”? *Интерпретация глаголов, вводящих речь, в русском художественном переводе*. Przewodniczącą obrad w sekcji: dydaktyka przekładu była dr hab. Monika Płużyczka. Wysłuchaliśmy następujących wystąpień: dr Kseni Gałuskiej (Uniwersytet Śląski w Katowicach), *Praca w zespole tłumaczeniowym – problemy dydaktyczne*; dr Piotra Michałowskiego (Uniwersytet Warszawski), *Tłumaczenie selektywno-streszczające – założenia dydaktyczne oraz recepcja wśród studentów*; dr Ewy Zwierchoń-Grabowskiej (Uniwersytet Warszawski), *Nowe technologie w dydaktyce przekładu* oraz mgr Justyny Sekuły (Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie), *Platforma Moodle i metoda WebQuest’u, czyli innowacyjne zajęcia z przekładu specjalistycznego*. Natomiast w sekcji przekład

specjalistyczny, prowadzonej przez prof. zw. dr hab. Sambora Gruczę, wyniki swoich badań przedstawiło czterech mówców: dr hab. Lubomir Hampł (Akademia Techniczno-Humanistyczna), *Językowy obraz świata awifauny w słowiańskiej frazeologii i tekstach biblijnych*; dr Ewa Białek (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie), *Translaty nieopisane – badania empiryczne*; dr Joanna Janusz (Uniwersytet Śląski w Katowicach), *Teoria Skoposu w przekładzie włoskich tekstów specjalistycznych z zakresu prawa karnego. Studium jednego przypadku* oraz dr Ewa Michalska (Akademia Techniczno-Humanistyczna), *Przekład terminów prawnych z języka czeskiego i / lub słowackiego na język polski (na przykładzie zapożyczeń łacińskojęzycznych)*. W ostatniej sekcji, w której Organizatorzy oddali głos studentom, dr Anna Szczęśny przewodniczyła następującym wystąpieniom: mgr Zofii Małusy (Uniwersytet Jagielloński w Krakowie), *Kulinarny trójkąt na trawie. Kwestia tłumaczenia tytułu obrazu Édouarda Maneta *Le Déjeuner sur l'herbe**; mgr Dawida Adamczyka (Uniwersytet Śląski w Katowicach), *О характеристике терминов трудового права и их переводе (на материале трудовых кодексов Российской Федерации и Республики Польша)*; lic. Dawida Bronowskiego (Uniwersytet Śląski w Katowicach), *„Таможенный кодекс Таможенного союза” и его предпереводческий анализ* oraz wystąpieniu online: mgr Agaty Joanny Kornackiej (Uniwersytet Warszawski), *Nikt nie może dwóm panom służyć?, czyli o władzy w przekładzie poezji na podstawie polskiego tłumaczenia argentyńskiego tomu poetyckiego pt. „Ensayo sobre el poder” Liliany Lukin*. Po owocnych obradach rozmowy przeniosły się na przerwę kawową.

W kolejnym bloku obrad konferencyjnych czternastu prelegentów zostało podzielonych na trzy sekcje: przekład artystyczny; dydaktyka przekładu, tłumacz i jego dzieło oraz przekład specjalistyczny. Dr hab. Joanna Warmuzińska-Rogóż była przewodniczącą sekcji przekładu artystycznego, w której wystąpili: dr Małgorzata Ślarzyńska (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie), *W przestrzeni tekstowej i metatekstowej: polskie przekłady Alby De Céspedes*; dr Aleksandra Jackiewicz (Uniwersytet Warszawski) *„Moja poezja niczego nie tłumaczy”. Różewicza portret w przekładach na język hiszpański*; mgr Łukasz Gęborek (Uniwersytet Śląski w Katowicach), *Синкретизм слов как способ выражения юмора. Переводческий аспект* oraz mgr Maciej Małek (Uniwersytet Śląski w Katowicach), *О истории перевода текстов драматических*. W sekcji poświęconej dydaktyce przekładu oraz tłumaczowi i jego dziełu, w której przewodniczącą była dr hab. Oksana Małusa, swoje referaty przedstawiły następujące osoby: канд. фил. наук Сирье Купп-Сазонов (Тартуский университет), *Переводят ли мужчины и женщины действительно по-разному? (на материале*

четырёх эстонских переводов повести А. Н. Толстого „Золотой ключик, или Приключения Буратино”); dr Patrycja Bobowska-Nastarzewska (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu), *O przekładalności idiolektu filozofa – garść autorskich refleksji o przekładzie tekstów filozoficznych na przykładach*; dr Anna Szczęśny (Uniwersytet Warszawski), *Nazwy własne w tłumaczeniu pisemnym – spojrzenie dydaktyka*; dr Katarzyna Tymoszuik (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie), *Tłumaczenie tekstów piosenek Spaceman Spiff jako element nauczania przekładu. Wybrane problemy i strategie* oraz w wystąpieniu online: канд. фил. наук Ольга Кузьева (Удмуртский государственный университет), *Обучение студентов языкового вуза основам аудиовизуального перевода*. W ostatniej sekcji pierwszego dnia obrad, poświęconej przekładowi specjalistycznemu, przewodniczącą była dr hab. prof. UŚ Jolanta Lubocha-Kruglik, a prelegentami: dr Anna Bonek (Uniwersytet Warszawski), *Wykładnia translacyjna tekstów z zakresu prawa administracyjnego*; dr Anna Kizińska (Uniwersytet Warszawski), *Tłumaczenie nieprzystających terminów prawa rodzinnego – studium przypadku*; mgr Katarzyna Banaś-Sieradzka (Uniwersytet Śląski w Katowicach), *Sposoby tłumaczenia tekstu technicznego na przykładzie specyfikacji technicznych związanych z oświetleniem samochodowym*; mgr Magdalena Łomzik (Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie), *Przekład nazw instytucji w tłumaczeniu poświadczonym w teorii i praktyce* oraz dr Michał Akartel (Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie), *К вопросу о переводе языкового подстандарта (на материале русских и польских имен собственных как нарицательных)*.

W drugim dniu konferencji obrady rozpoczęły się jednocześnie w trzech sekcjach: przekład artystyczny, przekład – zagadnienia ogólne oraz studenci o przekładzie. Sekcję przekład artystyczny poprowadził prof. zw. dr hab. Henryk Fontański. Wystąpili w niej: dr hab. Małgorzata Borek (Uniwersytet Śląski w Katowicach), *Poezja Afanasija Feta w przekładzie na język polski*; dr Ewa Drab (Uniwersytet Śląski w Katowicach), *Przeobrażenie elementów kulturowych w „Nigdziebądź” Neila Gaimana a przekład urban fantasy*; dr Hanna Makurat (Uniwersytet Gdański), *Ominięcie i ekspozycja – dwie strategie stosowane przez tłumaczy tekstów na język kaszubski* oraz mgr Małgorzata Bachan-Kołodziejska (Uniwersytet Jagielloński w Krakowie), *„Rosyjski kochanek” Marii Nurowskiej w tłumaczeniu na język rosyjski*. Dr Ewa Białek oraz dr Anna Szczęśny poprowadziły sekcję zatytułowaną przekład – zagadnienia ogólne, w której mówcami byli: prof. Pol. Śl. dr hab. Piotr Mamet (Politechnika Śląska w Gliwicach), dr Gabriela Wilk (Uniwersytet Śląski w Katowicach), *„Miłosne” idiomy Agenta 007 w tłumaczeniu na język polski i rosyjski*; mgr

Iłona Delekt (Uniwersytet Śląski w Katowicach), *Eufemizmy na rynku pracy, czyli jeszcze o poprawności politycznej. Rozważania tłumacza*; dr Grair Magarian (Uniwersytet Śląski w Katowicach), *Obciążenie kulturowe na przykładzie „Pieśni na dzień Wardawaru” Grigora z Nareku* oraz mgr Sławomir Smugowski (Uniwersytet Śląski w Katowicach), *Ochrona danych osobowych w pracy tłumacza*. Natomiast sekcji: studenci o przekładzie przewodniczył dr Maciej Walczak. Swoje wystąpienia przedstawiły następujące osoby: mgr Aleksandra Wojnarowska (Uniwersytet Śląski w Katowicach), *Wyrazy realia a przekład współczesnych bułgarskich przepisów kulinarnych na język polski*; lic. Michał Pyzik (Uniwersytet Śląski w Katowicach), *Kilka słów o przekładzie feministycznym*; Ольга Белоусова (Национальный авиационный университет, Киев), *Соответствие интернет-версии английского языка учебным материалам, используемым в процессе подготовки студентов специальности перевод* oraz w wystąpieniu online: Yuliya Matysiak (Uniwersytet Łódzki), *„Polusia, córka kołodzieja czyli wolność oswobodzona. Opera tragiczna w 2 aktach”, z rosyjskiego na polski przetłumaczona W. I. Marewicza – oryginał czy tłumaczenie*. Ostatni blok niniejszej konferencji stanowiły obrady w trzech sekcjach: przekład artystyczny, zjawiska gramatyczne w przekładzie oraz studenci o przekładzie. Pierwszą sekcję poprowadziły dr hab. Anna Zych i dr Małgorzata Ślarzyńska, a prelegentkami były: dr Anna Głogowska (Uniwersytet Warszawski), *Od rosyjskiej „filozofii” do polskiej „chwilozofii”. Etymologia ludowa w tłumaczeniu*; mgr Weronika Sztorc (Uniwersytet Warszawski), *Co tłumacze mówią o swojej pracy? Uwagi o warsztacie tłumacza w przypisach do tekstów literackich* oraz w wystąpieniu online: магистр Ганна Филатова (Московский государственный университет им. М. В. Ломоносова), *Влияние переводного текста на восприятие персонажа: как переводчик меняет образ героя*. Dr hab. Małgorzata Borek przewodniczyła obradom w sekcji poświęconej zjawiskom gramatycznym w przekładzie. Swoje wystąpienia przedstawiły następujące osoby: dr Marta Malanowska-Statkiewicz (Uniwersytet Opolski), *Wyrazy dźwiękonaśladowcze w czeskim i polskim przekładzie Harry’ego Pottera*; канд. фил. наук Людмила Галій (Национальный авиационный университет, Киев), *Перевод многокомпонентных местоименных конструкций с подлежащим предложением с английского на русский и украинский языки* oraz Лариса Климова (Волгоградская государственная академия последипломного образования), *Особенности перевода немецких и русских артионимов*. Przewodniczącą sekcji studenci w przekładzie była dr Gabriela Wilk, mówcami zaś: Aleksandra Mazur (Uniwersytet Śląski w Katowicach), *Udomowienie i egzotyzyzacja w służbie humoru*; lic. Tomasz Drozdziński (Uniwersytet Gdański), *Nazwy*

własne i skrótowce w ukraińskich tekstach wojskowych – wybrane przykłady z perspektywy tłumacza oraz mgr Konrad Wójcik (Uniwersytet Śląski w Katowicach), *Brzmienie języka polskiej i rosyjskiej wersji poematu „Bal w operze”*.

Pojemna formuła konferencji obejmująca różnorodne tematy wystąpień i liczna obecność uczestników (także z wystąpieniami online), unaoczniona w powyższym zestawieniu prelegentów, oraz żywa pasjonująca dyskusja nad istotnymi zagadnieniami przekładu, wskazują, iż potrzebne są tego typu spotkania specjalistów i adeptów sztuki tłumaczenia. W przypadku konferencji *Przestrzenie Przekładu 3* w Sosnowcu bez wątpienia na szczególną uwagę zasługuje niepowtarzalny nastrój stworzony przez Organizatorów, w tym szczególnie dr hab. prof. UŚ Jolantę Lubochę-Kruglik i dr hab. Oksanę Małyś, które niezwykle ciepło i życzliwie przyjęły wszystkich uczestników. Przyjazna atmosfera panująca w trakcie konferencji oraz otwarta postawa Organizatorów stworzyły warunki do wygłaszania konstruktywnej krytyki, pozwalając tym samym na ożywioną wymianę zdań w czasie dyskusji w sekcjach, a także na owocne rozmowy w kuluarach oraz w czasie bankietu.

Gratulując Organizatorkom sukcesu w stworzeniu tak owocnego i niezapomnianego wydarzenia intelektualnego, żywię głęboką nadzieję, iż również w przyszłym roku będzie miała miejsce w Sosnowcu równie udana i długo wspomniana konferencja *Przestrzenie Przekładu 4*.

Patrycja Bobowska-Nastarzewska

bobowska@umk.pl

(Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu)

